STYRELSEN FOR PATIENTKLAGER

Dato 13-02-2026

Notat om inhabilitet

Dette notat beskriver forvaltningslovens regler om specialinhabilitet.

Notatet er baseret på følgende faglitteratur:

- Azad Taheri Abkenar: Inhabilitet i forvaltningen (2.udgave). Karnov Group, 2022.
- Niels Fenger: Forvaltningsloven med kommentarer (2. udgave). Djøf, 2021.
- Niels Fenger: Forvaltningsret (1. udgave). Djøf, 2018.
- Steen Rønsholdt: Forvaltningsret – Retssikkerhed, proces & sagsbehandling (6. udgave). Karnov Group, 2023.

1. Grundlæggende om inhabilitetsreglerne

Inhabilitetsreglerne i forvaltningslovens §§ 3-6 har til formål at sikre:

- at den offentlige forvaltning handler sagligt og upartisk
- at der ikke opstår mistillid til forvaltningens beslutninger.

Disse regler er centrale for at opretholde tilliden til den offentlige forvaltning og for at sikre, at afgørelser træffes uden påvirkning af uvedkommende hensyn.

Inhabilitetsreglerne bygger på en grundlæggende idé om, at hvis en person har en bestemt type interesse i en sag, kan vedkommende ikke deltage i behandlingen af sagen.

Når myndigheden vurderer, om en person er inhabil, ses der normalt ikke på den ansattes troværdighed, evne til at være upartisk eller den ansattes egen mening om, hvorvidt de er inhabil. Disse forhold har ikke betydning for myndighedens vurdering af spørgsmålet om inhabilitet.

2. Indholdet af inhabilitetsreglerne

Forvaltningsloven oplister en række interesser, der kan føre til inhabilitet hos den offentligt ansatte. Det drejer sig konkret om følgende interesser:

- den ansatte har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald.

Styrelsen for Patientklager I Olof Palmes Allé 18 H I 8200 Aarhus N
Telefontider: Mandag, tirsdag, onsdag og fredag: 8-14 I Torsdag: 8-16
+45 7233 0500 I www.stpk.dk I stpk@stpk.dk

- den ansatte har tidligere i samme sag repræsenteret nogen, der har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald.

- den ansattes ægtefælle, forældre, børn, plejebørn, søskende, søskendebørn, svigerforældre, svogre, svigerinder, svigerbørn eller andre nærtstående der har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er repræsentant for nogen, der har en sådan interesse.

- den ansatte deltager i ledelsen af eller har en nær tilknytning til et selskab, en forening eller en anden privat juridisk person, der har en særlig interesse i sagens udfald.

- sagen handler om en klage over eller kontrol/tilsyn med en anden offentlig myndighed, og den ansatte har tidligere arbejdet hos denne myndighed og været med til at træffe den afgørelse eller udføre de handlinger, som sagen drejer sig om.

- hvis der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om den ansattes upartiskhed. Dette er en opsamlingsbestemmelse, der dækker situationer, som ikke helt falder ind under de øvrige grunde, men hvor der alligevel kan være risiko for, at sagen ikke behandles objektivt.

3. Påvirkningsrisiko

En myndighed skal i sin inhabilitetsvurdering have for øje, om inhabiliteten kan medføre fare for, at afgørelsen kan blive påvirket af uvedkommende hensyn. Det betyder, at det ikke er afgørende, om den ansatte faktisk vil lade sig påvirke, men om der ud fra en objektiv betragtning er en risiko for, at afgørelsen kan blive påvirket af uvedkommende hensyn.

Det er altid en konkret vurdering, hvor der bl.a. kan ses på:

- styrken og karakteren af den pågældende interesse

  Når det vurderes, om en interesse kan føre til inhabilitet, ses der på, hvor tæt og vigtig interessen er i forhold til sagen. For eksempel vil en økonomisk interesse, der er direkte og har en klar betydning for den ansatte, veje tungere end en interesse, der er fjern eller usikker.

- forvaltningsorganet og afgørelsens karakter

  Inhabilitetsvurderingen afhænger af, om sagen vedrører en konkret afgørelse, der har direkte konsekvenser for den ansatte, eller om det er en sag af mere generel karakter.

- den ansattes funktion i forbindelse med sagens behandling

Det er vigtigt at skelne mellem forskellige roller i sagsbehandlingen. Hvis den ansatte har en central rolle i beslutningsprocessen, vil risikoen for påvirkning være større, end hvis den ansatte kun har en perifer rolle, som f.eks. at journalisere dokumenter eller renskrive afgørelser.

4. Virkning af inhabilitet

Hvis forvaltningsmyndigheden når frem til, at den ansatte ikke skal deltage i behandlingen pga. risiko for inhabilitet, må en anden træde i den inhabiles sted.

Hvis en forvaltningsmyndighed vurderer, at en ansat er inhabil og derfor ikke bør deltage i behandlingen af en sag, skal en anden person overtage den inhabiles opgaver. Dette sikrer, at sagen behandles objektivt og uden risiko for påvirkning af uvedkommende hensyn.

Der kan dog opstå særlige situationer, hvor det ikke er muligt at erstatte den inhabile med en anden (substitution):

- tidskritiske eller nødretslignende situationer

  Hvis der er korte og ufravigelige tidsfrister, eller hvis der er tale om en nødretslignende situation, hvor en hurtig afgørelse er nødvendig, kan det være umuligt at finde en anden til at overtage sagen. I sådanne tilfælde kan den inhabile være nødt til at deltage i behandlingen.

- svækkelse/tab af sagkundskab

  I nogle tilfælde kan en substitution føre til en væsentlig svækkelse af den nødvendige faglige ekspertise hos myndigheden. Her skal der foretages en konkret afvejning mellem styrken af inhabilitetsgrunden og konsekvenserne af at miste den faglige viden, der er nødvendig for at træffe en korrekt afgørelse.

I de tilfælde, hvor spørgsmålet om inhabilitet har været overvejet internt i myndigheden – uden at det har ført til at statuere inhabilitet – skal der laves notat herom på sagen.

Hvis en ellers inhabil ansat deltager i behandlingen af en sag – pga. substitutionsumulighed – skal også dette noteres på sagen. Det skal konkret noteres, hvorfor den ansatte medvirker på trods af sin inhabilitet.

Den medarbejder, der skal behandle spørgsmålet om inhabilitet, opretter et internt dokument på den konkrete sag. Det vil indgå i sagens øvrige akter og være omfattet af reglerne om aktindsigt.[1]

[1] Der skal således tages konkret stilling til, om dokument er omfattet af retten til aktindsigt.

Notatet skal indeholde følgende oplysninger:

- en beskrivelse af inhabilitetens karakter

  Det skal beskrives, hvem der er inhabil, og hvad personen har oplyst om sin inhabilitet. Det skal også forklares, hvorfor de konkrete forhold medfører, at den ansatte er inhabil, og der skal samtidig henvises til den relevante bestemmelse om inhabilitet i forvaltningsloven.

- en beskrivelse af vanskelighederne ved at erstatte den inhabile

  Der skal beskrives, hvorfor det er umuligt eller meget vanskeligt at erstatte den inhabile med en anden. Det er vigtigt, at udfordringerne ved at udskifte den inhabile medarbejder beskrives så konkret og detaljeret som muligt. Det er ikke tilstrækkeligt blot at anføre generelt, at det ikke er muligt at finde en anden.

- en beskrivelse af, hvorfor det er påkrævet, at den inhabile deltager

  Der skal beskrives, hvorfor hensynet til sagens hastende karakter eller behovet for særlig sagkundskab i den konkrete situation vejer tungere end hensynet til tillid, som taler imod at lade en inhabil deltage i behandlingen.

  Det skal fremgå tydeligt, hvilke konkrete momenter der indgår i afvejningen. Det skal også beskrives, hvilke konsekvenser det vil have for muligheden for at træffe en materiel korrekt afgørelse, hvis den inhabile ikke deltager. Det er derfor ikke tilstrækkeligt at anføre, at det er vurderet nødvendigt, at den inhabile deltager.

Det skal desuden klart fremgå af afgørelsens begrundelse, at den inhabile har deltaget i sagens behandling, samt hvorfor det konkret ikke har været muligt at erstatte den pågældende, jf. FOB 1996.160.

Det er vigtigt at udvise åbenhed og transparens, dels fordi det understøtter afgørelsens legitimitet over for modtageren, og dels fordi der i disse situationer er et skærpet behov for kontrol og efterprøvelse hos både myndigheden selv og hos evt. klage- og tilsynsinstanser.

5. Underretningspligt om mulig inhabilitet

En offentlig ansat, der er bekendt med forhold der kan føre til inhabilitet, har pligt til snarest muligt at orientere myndigheden eller sin nærmeste leder om det. Denne underretningspligt er fastsat i forvaltningslovens § 6, stk. 1, og har til formål at sikre, at der kan foretages en korrekt vurdering af, hvorvidt den pågældende er inhabil i den konkrete sag.

Underretningspligten om mulig inhabilitet er en vigtig del af god forvaltningsskik og har til formål at sikre, at beslutninger træffes på et objektivt og sagligt grundlag.

Underretningen skal gives, så snart den ansatte bliver bekendt med, at sagen skal behandles, og det står klart for vedkommende, at man skal deltage i sagens behandling. Det er vigtigt, at underretningen sker rettidigt, således at inhabilitet kan vurderes, inden sagens behandling påbegyndes.

Det er uenighed om, hvorvidt underretningspligten i følsomme situationer kan opfyldes ved, at den ansatte alene tilkendegiver at være inhabil uden at nævne grunden hertil.

Det klare udgangspunkt er, at der skal gives oplysninger om grunden for den mulige inhabilitet, selvom det er ubehageligt for den ansatte. Det skyldes, at oplysningerne er nødvendige i en inhabilitetsvurdering. Den ansatte vil samtidig være beskyttet af reglerne om tavshedspligt efter forvaltningslovens § 27 og straffelovens 152. Det betyder, at modtageren af oplysningerne har tavshedspligt.

I særligt følsomme situationer, hvor oplysning om inhabilitetsgrunden kan være grænseoverskridende og skade den ansattes omdømme eller forhold til lederen, kan det være rimeligt at acceptere en tilkendegivelse om mulig inhabilitet uden at kræve oplysning om grunden.

Hvis inhabilitetsvurderingen afsluttes med en beslutning om ikke at statuere inhabilitet, kan det efter omstændighederne være nødvendigt at dokumentere, at sådanne overvejelser har fundet sted under sagens behandling. Dette kan bidrage til at sikre gennemsigtighed og tillid til beslutningsprocessen.

6. Beslutning om inhabilitet

Spørgsmålet om inhabilitet afgøres af den pågældende myndighed selv.

Den, der er inhabil, må som hovedregel ikke selv deltage i behandlingen og afgørelsen af spørgsmålet om inhabilitet.

Der er imidlertid intet til hinder for, at en myndighed som led i sagsoplysningen af et inhabilitetsspørgsmål indhenter en udtalelse fra den offentlig ansatte, hvis habilitet er til vurdering. Udtalelsen kan bruges til at kaste lys på de forhold, der eventuelt kan begrunde inhabilitet.

I praksis har der været eksempler på, at manglende stillingtagen til habilitetsspørgsmålet har medført kritik fra Folketingets Ombudsmand. Det er derfor afgørende, at myndighederne aktivt vurderer habilitetsspørgsmålet og dokumenterer beslutningen, herunder eventuelle udtalelser fra den inhabile person, som kan belyse sagen.

7. Konkrete cases vedr. inhabilitet

Vi har nu gennemgået det teoretiske grundlag om inhabilitet i afsnit 1-6.

I afsnit 7 vil vi beskrive en række cases om inhabilitet, der er inspireret af praksis fra Folketingets Ombudsmand, Ankestyrelsen, Indenrigs- og Sundhedsministeriet og lignende.

7.1. Eksempler på personlig eller økonomisk interesse i sagen

Forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 1 (forkortet FVL), fastslår, at den, der virker inden for den offentlige forvaltning, er inhabil i forhold til en bestemt sag, hvis man selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald.

Det samme gør sig gældende, hvis man er eller tidligere har været repræsentant for nogen, der har en sådan interesse.

Bestemmelsen er særlig relevant i forhold til individer med partsstatus. Den er dog også anvendelig på personer – uden partsstatus – så længe man har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald.

Case 1

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Sagen handler om et behandlingsforløb på behandlingssted X, som sagkyndig A og sine kollegaer har deltaget i.

Patient B har klaget over samtlige sundhedspersoner, og de har alle partsstatus i sagen.

Må sagkyndig bedømme sagen?

FVL § 3, stk. 1, nr. 1, er bl.a. anvendelig i det tilfælde, hvor en part i forvaltningslovens forstand ender med at deltage i behandlingen af sin sag.

Sagkyndig A har – som part - en særlig interesse i sagens udfald. Han må derfor ikke vurdere sin egen behandling af patienten, jf. princippet i FOB 1995.207.

Sagkyndig A er inhabil.

Case 2

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Der er konkret klaget over indklaget B fra behandlingssted X, som sagkyndig A netop har indgået en aftale om ansættelse med.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Spørgsmålet er, om sagkyndig har en sådan personlig eller økonomisk interesse i sagen, at der kan rejses tvivl om vedkommendes upartiskhed, jf. FVL § 3, stk. 1, nr. 1.

I TfK 2017.340 blev det afgjort, at anklager var inhabil i en straffesag, hvor forsvarerne var advokater fra det advokatkontor, som anklageren netop havde indgået ansættelsesaftale med.

Det vil være betænkeligt at bede sagkyndig A vurdere en klagesag vedr. sin nye arbejdsplads.

Sagkyndig A er inhabil.

Case 3

Styrelsen for Patientklager sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Klagesagen handler om indklaget B's behandling i sin klinik.

Sagkyndig A og indklaget B kender hinanden, fordi de har en aftale om levering af medicinske remedier og udstyr til klinikken. Det er sagkyndig A, der leverer til indklaget B's klinik.

Aftalen indeholder en klausul om, at samarbejdet består, så længe ingen af aftalens parter får kritik ved en klageinstans eller domstolene.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Spørgsmålet er, om sagkyndig A har en personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald pga. af sit samarbejde med klinikken.

Vi ved, at aftalens gyldighed er betinget af, at der ikke bliver givet kritik. Hvis sagkyndig A giver kritik for behandlingen, vil dette føre til en ophævelse af aftalen. A mister dermed et økonomisk indtjeningsgrundlag.

En lignende problemstilling optrådte i MAD 2004.1006, hvor et udvalg imødekom en ansøgning om landzonetilladelse til opførelse af en svinefarm. Et udvalgsmedlem indgik – før ansøgningen - en aftale med landmanden om køb af gylle svarende til udspredning på 25 ha jord, på den betingelse at ansøgeren fik en landzonetilladelse. Udvalgsmedlemmet blev erklæret inhabil.

Sagkyndig A er inhabil.

Case 4

Styrelsen sender en klagesag til behandling hos sagsbehandler A. Klagen er indgivet af patient B og handler om et behandlingsforløb på behandlingssted X.

Sagsbehandler A kender til sagen, fordi han – udover at være ansat i styrelsen – også driver en privat virksomhed, hvor han konkret har ydet rådgivning til patient B om behandlingsforløbet og på vegne af patient B kritiseret forløbet i et brev til behandlingsstedet.

Må sagsbehandler behandle sagen?

Der kan statueres inhabilitet efter FVL § 3, stk. 1, nr. 1, hvis man er eller tidligere har været repræsentant for nogen med en særlig personlig eller økonomisk i en sags udfald.

Bestemmelsen indebærer, at en repræsentant er inhabil i samme omfang, som hvis den pågældende selv havde været part eller haft en sådan interesse i sagen.

Bestemmelsen fanger et hvert repræsentationsforhold, uden hensyn til om det hviler på lovgivning, venskab eller erhvervsmæssige forhold (værge, advokat, revisor mv.).

Bestemmelsen finder anvendelse, uanset om repræsentationsforholdet består eller tidligere har bestået på tidspunktet for sagens behandling.

Sagsbehandler A har tidligere repræsenteret patient B i forhold til det konkrete forløb, og patient B ville ikke selv kunne behandle klagesagen, fordi han er part og derfor har en særlig personlig interesse i sagens udfald.

Da sagsbehandler A tidligere har repræsenteret patient B vedr. forløbet, bliver A smittet af B's inhabilitet.

Sagsbehandler A er inhabil.

Case 5

Styrelsen sender en klagesag til behandling hos sagsbehandler A. Klagen er indgivet af patient B og handler om et behandlingsforløb på behandlingssted X.

Sagsbehandler A kender patient B, fordi han – udover at være ansat i styrelsen – også driver en privat virksomhed, hvor han konkret har ydet rådgivning til patient B i andre sager. Disse andre sager har ingen relation til dén sag indgivet til styrelsen.

Må sagsbehandler behandle sagen?

Bestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 1, omfatter kun den, der er eller har været repræsentant i netop den konkrete sag. Hvis man i andre sager er eller har været repræsentant for parten, finder bestemmelsen ikke anvendelse.

Det kan være relevant at overveje opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5.

Det er imidlertid en betingelse for at bruge denne bestemmelse, at klient/kundeforholdet har en sådan karakter, at der er risiko for, at den ansatte vil identificere sig med sin nuværende eller tidligere klients interesser i en sådan grad, at det er egnet til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed.

Et almindeligt klient/kundeforhold fører ikke normalt til inhabilitet. Det gælder især, hvis det pågældende klient/kundeforhold for længst er afsluttet på tidspunkt. Det samme gør sig gældende, når indtægten fra den konkrete klient ikke har særskilt betydning for den samlede omsætning.

Omvendt kan der rejses tvivl om den ansattes upartiskhed, hvis man i særlig grad har indtægter fra den pågældende klient.

Det er derfor relevant at undersøge, om forholdet har fået en sådan karakter, at der er risiko for, at man vil identificere sig med partens interesser.

Der kan her ses på, om klient/kundeforholdet er almindeligt eller om der eksisterer et særligt tilknytningsforhold, fordi en betydelig del af virksomhedens omsætning stammer fra aktiviteter med klienten.

Sagsbehandler A er som udgangspunkt ikke inhabil.

Case 6

Styrelsen sender en klagesag til behandling hos sagsbehandler A. Klagen er indgivet af patient B og handler om et behandlingsforløb på behandlingssted X.

Sagsbehandler A kender patient B, fordi han – udover at være ansat i styrelsen – også driver en privat virksomhed, hvor hans kollega C konkret har ydet rådgivning til patient B i sagen.

Kollega C er ikke længere ansat i virksomheden, og virksomheden har heller ikke længere nogen kontakt til patient B.

Må sagsbehandler behandle sagen?

FVL § 3, stk. 1, nr. 1, kræver et personligt repræsentationsforhold. Den offentlig ansatte skal altså være identisk med klientens repræsentant.

Hvis det er andre personer fra den offentlig ansattes virksomhed, der er eller har været repræsentant for klienten, kan FVL § 3, stk. 1, nr. 1, ikke anvendes.

Det bør her overvejes, om opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, kan finde anvendelse.

I MAD 2008.2083 blev det anført, at der ikke forelå inhabilitet for et medlem af taksationskommissionen, fordi den tidligere kollega ikke længere var ansat i firmaet, og fordi klienten ikke længere var repræsenteret af firmaet. Der forelå derfor ikke noget aktuelt klient/kundeforhold.

Sagsbehandler A er ikke inhabil.

Case 7

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Sagen handler om et behandlingsforløb på behandlingssted X.

Sagkyndig A har for 5 år siden lånt 50.000 kr. til ejeren af behandlingssted X til brug for virksomhedens etablering og opstart. A mangler stadig at få sit tilgodehavende tilbage.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Sagkyndig A er kreditor i relation til behandlingssted X og dets ejer. Han har derfor en personlig og økonomisk interesse i at få sine penge tilbage.

Det er relevant at anvende FVL § 3, stk. 1, nr. 1.

Opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, kan også være relevant at overveje, såfremt det økonomiske mellemværende er egnet til at rejse tvivl om den sagkyndiges upartiskhed.

Sagkyndig A er inhabil.

Case 8

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Sagen handler om privathospital X, der er oprettet som et børsnoteret aktieselskab

Sagkyndig A har en aktiebesiddelse svarende til 500 kr. i selskabet.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Hvis man har aktie- eller anpartsmajoriteten i et juridisk selskab, vil det være oplagt at overveje inhabilitet efter bestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 3.

Hvis der er tale om mindre aktie- eller anpartsposter vil det være mest nærliggende at overveje inhabilitet efter FVL § 3, stk. 1, nr. 1.

I sidstnævnte tilfælde er det en betingelse for at statuere inhabilitet, at den økonomiske interesse – ud fra en generel vurdering – skal have en sådan størrelse, at man ved rimelighed kan gå ud fra, at den vil kunne påvirke sagsbehandlingen.

Indenrigsministeriet har i en udtalelse af 7. september 2000 anført, at en aktiepost på 100 kr. ikke var nok til at statuere inhabilitet hos et kommunalbestyrelsesmedlem.[2]

Sagkyndig A er ikke inhabil

Case 9

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Sagen handler om behandling udført på privathospital X, der er oprettet som et anpartsselskab.

Sagkyndig A ejer 15,3% af selskabet og modtager et årligt udbytte på 65.000 kr.

Det er – i sagkyndig A's øjne – et ubetydeligt beløb, fordi det alene udgør 0,5% af sin årlige indtjening. A arbejder til hverdag som plastikkirurg i sin klinik, hvor han laver kosmetiske operationer på berømtheder.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Spørgsmålet er, om FVL § 3, stk. 1, nr. 1, finder anvendelse, når man er meget velhavende og derfor kan være mindre optaget af et konkret beløb.

Udgangspunktet er, at bedømmelsen af interessen skal ske ud fra generelle betragtninger. Det har ikke betydning for vurderingen, at man betragter beløbet ubetydeligt, når det – ud fra en generel vurdering – vil være egnet til at påvirke sagsbehandlingen.

Selvom der ikke findes en generel målestok for, hvornår et beløb er "stort nok" til at fremkalde en risiko for inhabilitet, vil 65.000 kr. – for de fleste personer – være et stort beløb.

Sagkyndig A er inhabil.

[2] Indenrigsministeriets udtalelse af 7. september 2000, 4. k.kt. j.nr. 1999/1220/431-5.

7.2. Eksempler på familiemæssig tilknytning

Forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 2 (forkortet FVL), fastslår, at den offentlig ansatte er inhabil, hvis vedkommendes familiemedlem har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald.

Det er almindeligt accepteret, at slægtsskabsinhabilitet kun foreligger, hvis familiemedlemmet selv er inhabil efter bestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 1.

Hvis familiemedlemmets inhabilitet er begrundet i hensyn nævnt i nr. 3-5, bør det i stedet vurderes – efter konkret vurdering – om der kan statueres inhabilitet efter opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5.

En anvendelse af inhabilitetsreglen i FVL § 3, stk. 1, nr. 2, forudsætter, at:

- familie- og slægtskabsforholdet er omfattet af ordlyden i FVL § 3, stk. 1, nr. 2.
- det beslægtede familiemedlem har en sådan interesse i sagen, at vedkommende selv ville være inhabil til at deltage i sagens behandling.

Case 10

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Der er klaget over indklaget B's behandling.

Sagkyndig A og indklaget B er ægtefæller til hinanden.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Relationen mellem personerne er omfattet af FVL § 3, stk. 1, nr. 2, fordi bestemmelsen nævner *"ægtefælle"* som en familiemæssige forbindelse omfattet af bestemmelsen.

Indklaget B har også en væsentlig interesse i sagens udfald, fordi sagen handler om hendes sundhedsfaglige virksomhed.

Sagkyndig A er inhabil.

Case 11

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A.

Sagen handler om hans farbror, patient B. De har ingen kontakt til hinanden.

Må sagkyndig bedømme sagen?

FVL § 3, stk. 1, nr. 2 finder ikke anvendelse her, fordi bestemmelsen ikke omfatter ens forældres søskende eller deres børn.[3]

Mens en onkel er omfattet af FVL § 3, stk. 1, nr. 2, fordi der er tale om vedkommendes beslægtede i sidelinjen så nær som søskendebørn, vil en nevø eller niece ikke være inhabil i forhold til deres onkel.

Det kan være relevant at overveje opsamlingsbestemmelsen i § 3, stk. 1, nr. 5. Det kræver imidlertid, at de pågældende rent faktisk har en tæt personlig kontakt.[4]

I det foreliggende tilfælde har personerne ingen relation til hinanden.

Sagkyndig B er ikke inhabil.

Case 12

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A.

Sagens patient, B, er hans fætter. De har kontakt til hinanden, og A låner nogle gange B's sommerhus i påskeferien.

Må sagkyndig bedømme sagen?

FVL § 3, stk. 1, nr. 2 finder ikke anvendelse her, fordi bestemmelsen ikke omfatter ens forældres søskende eller deres børn.

Det er dog relevant at overveje, om opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, kan anvendes.

I det foreliggende tilfælde vil det være relevant at anvende opsamlingsbestemmelsen, da tilknytningen er egnet til at vække tvivl om den sagkyndiges upartiskhed, jf. FOB 2001.534.

Sagkyndig A er inhabil.

---

[3] Se side 196 i Niels Fenger: Kommentar til forvaltningsloven, 2. udgave.
[4] Se i modsat retning FOB 2001.534 om en fætters deltagelse i sagsbehandlingen. Familiemedlemmet blev erklæret inhabilt pga. relationen mellem denne og sin fætter.

Case 13

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Sagen handler om en klage over indklaget B, der tidligere er vokset op i et plejeforhold hos sagkyndig A.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Den konkrete relation er omfattet af FVL § 3, stk. 1, nr. 2, fordi bestemmelsens del om *"eller andre nærtstående"* bl.a. omfatter fast samlivsforhold eller plejeforhold.

Indklaget B har også en væsentlig interesse i sagens udfald, dels fordi han er part og dels fordi sagen handler om hans sundhedsfaglige virksomhed.

Sagkyndig A er inhabil.

Case 14

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Sagen handler om en klage fra patient B over behandlingssted X.

A og B er fraskilte ægtefæller og har frem til skilsmissen været gift i 12 år. De har sammen to børn. De besøger stadig hinanden, fejre helligdage sammen og samarbejder om børnene.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Den konkrete relation er ikke omfattet af FVL § 3, stk. 1, nr. 2, fordi bestemmelsen ikke omfatter opløste/afsluttede ægteskaber og samlivsforhold. Hvis personerne kun er separerede, finder reglen stadig anvendelse.

Det kan være relevant at overveje opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5.

Det afgørende vil her være, om relationen kan karakteriseres som et venskabsforhold eller modsætningsforhold af en sådan styrke, at det vil være uhensigtsmæssigt at lade vedkommende deltage i sagsbehandlingen.

Der vil som udgangspunkt være en formodning for, at deres relation vil føre til inhabilitet, fordi et ægteskab skaber relationer der ikke uden videre forsvinder med skilsmisse.

Det kan indgå i vurderingen, om personerne fortsat har en løbende privat kontakt til hinanden eller samarbejder om fælles børn. Jo mere man deltager i hinandens private liv, desto mere taler det for at statuere inhabilitet.

Sagkyndig A er inhabil.

Case 15

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Sagen handler om en klage fra patient B over indklaget C på behandlingssted X.

A og C har et barn sammen, der blev født for 14 år siden. De har aldrig været gift, men alene haft en løs relation få måneder før barnets fødsel.

De har siden barnets fødsel kun set hinanden 3 gange privat vedr. barnet. Der har ikke ellers været nogen kontakt. De lever deres liv afskilt, deltager ikke i hinandens familiebegivenheder eller mødes ikke privat til middage.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Bestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 2, finder ikke anvendelse, fordi forholdet er afsluttet.

Opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, kan dog være relevant at overveje.

I en utrykt ombudsmandsudtalelse af 22. juni 2020 (j.nr. 19/05162) udtalte Ombudsmanden, at et accepteret fadderskab ikke uden videre førte til inhabilitet, og at personerne alene havde haft en kollegial relation, men intet herudover.

I det foreliggende tilfælde er det alene fadderskabet, der har skabt en forbindelse mellem A og C. Derudover eksisterer der reelt set ingen

relation mellem dem. Der findes heller ikke oplysninger om et nært venskab eller modsætningsforhold.

Sagkyndig A er ikke inhabil

Case 16

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Sagen handler om en klage fra patient B over indklaget C's behandling.

Sagkyndig A er ægtefælle til indklaget C's søster. Indklaget C er derfor svoger/svigerinde til sagkyndig A.

Må sagkyndig bedømme sagen?
En svoger/svigerinde er omfattet af FVL § 3, stk. 1, nr. 2, og C har også en væsentlig interesse i sagens udfald.

Se også Planklagenævnets afgørelse om inhabilitet i forhold til en datter og en svoger i sag 23/00281.[5]

Sagkyndig A er inhabil.

Case 17

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Sagen handler om en klage fra patient B over indklaget C's behandling.

Relationen mellem A og C er følgende:

Sagkyndig A har en hustru, H1. Hun har en bror, der hedder D. Hendes bror D er gift med sin hustru, kaldt H2. D og H2 er henholdsvis svoger og svigerinde i forhold til sagkyndig A.[6]

[5] Afgørelse | Planklagenævnet (Genoptagelse af Planklagenævnets afgørelse om Mariagerfjord Kommunes screeningsafgørelse om, at forslag til lokalplan nr. 164/2022 og kommuneplantillæg nr. 61, ikke skal miljøvurderes, samt endelig vedtagelse af planerne, sagsnr. 22/03715, 22/07770 og 22/01332).

[6] Danske Slægtsforskere - Slægtsbetegnelser : Der skrives konkret, at svoger og svigerinde er betegnelser for søsters/brors ægtefælle eller ægtefælles søster/bror, men at betegnelserne også er gangbare for ægtefælles søsters/brors ægtefælle.

Hustru H2 har en bror, der er indklaget C.

Må sagkyndig bedømme sagen?
Spørgsmålet er, om svoger/svigerinde-begrebet kan udstrækkes til også at omfatte en ægtefælles søsters/brors ægtefælles bror/søster.

I ombudsmandsudtalelsen FOB 1963.61 fandt ombudsmanden ikke denne familiære relation omfattet af den tilsvarende bestemmelse i retsplejeloven.

Det bør overvejes, om forholdet kan være af opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5. Hvis der ikke findes konkrete holdepunkter for at rejse tvivl om den ansattes upartiskhed, kan der ikke statueres inhabilitet.

Sagkyndig A er ikke inhabil.

7.3. Eksempler på tilknytning til juridisk person

Forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 3 (forkortet FVL) handler om selskabsinhabilitet.

Den fastslår, at den, der virker inden for den offentlige forvaltning, er inhabil i forhold til en bestemt sag, hvis man deltager i ledelsen af eller i øvrigt har en nær tilknytning til et selskab, forening eller anden privat juridisk person, der har en særlig interesse i sagens udfald.

Hvis den juridiske person er fuldt ud ejet af staten, kommunen eller regionen, kan bestemmelsen ikke finde anvendelse. Det samme gør sig også gældende for en offentlig selvejende institution oprettet ved eller i henhold til lov.

En anvendelse af inhabilitetsreglen efter FVL § 3, stk. 1, nr. 3, forudsætter, at:

- den juridiske person er privatejet.
- den offentlig ansatte deltager i ledelsen af den juridiske person eller kan siges at have en nær tilknytning til den.
- den juridiske person har en særlig interesse i sagens udfald.

Case 18

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A.

Sagen handler om en lægeklinik drevet som en enkeltmandsvirksomhed ejet af A.

Må sagkyndig bedømme sagen?
FVL § 3, stk. 1, nr. 3, finder ikke anvendelse, fordi en enkeltmands-virksomhed ikke er en selvstændig juridisk person i forhold til ejeren.

Der er sammenfald mellem enkeltmandsvirksomheden og dens ejer. Dette står i kontrast til andre selskabsformer som fx I/S, ApS og A/S.

I det konkrete tilfælde skal spørgsmålet om inhabilitet i stedet vurderes efter FVL § 3, stk. 1, nr. 1. Bestemmelsen siger, at der forligger inhabilitet, hvis man har selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald.

Sagkyndig A er inhabil.

Case 19

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A.

Sagen handler om en lægeklinik drevet som et anpartsselskab (ApS). A er ansat som sundhedsperson uden ledelsesansvar og deltager ikke i den daglige ledelse.

Må sagkyndig bedømme sagen?
Bestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 3, finder ikke anvendelse, fordi sagkyndig A ikke er ansat på ledelsesniveau.

Det kan være relevant at overveje opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5. Det afgørende er, om der er risiko for, at man vil være tilbøjelig til at identificere sig med virksomheden og komme i en loyalitetskonflikt.

Der kan i vurderingen ses på:

- ansættelsesforholdets karakter.
- sagens betydning for virksomheden.

- evt. tilkendegivelser fra virksomheden til den ansatte.

- evt. udtalelser fra den ansatte om, hvorvidt man føler sig presset eller i et afhængighedsforhold.

Den enkelte medarbejder kan således stå i en situation, hvor presset fra virksomheden konkret kan skabe risiko for usaglig påvirkning under sagsbehandlingen.

Sagkyndig A er inhabil.

Case 20

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A.

Sagen handler om en privat tandlægeklinik Z, der indgår som enhed med eget P-nummer i en større tandlægekæde (A/S). A sidder som bestyrelsesmedlem i bestyrelsen for tandlægekæden. Han har ingen direkte tilknytning til tandlægeklinikken Z.

Må sagkyndig bedømme sagen?
Sagkyndig A's funktion er omfattet af FVL § 3, stk. 1, nr. 3's personkreds, fordi bestemmelsen - udover ansatte i den øverste ledelse - også omfatter bestyrelsesmedlemmer.

Betingelsen om, at virksomheden skal være privatejet er opfyldt, fordi der er tale om et aktieselskab (A/S).

Selskabet har også en særlig interesse i klagesagen handler om en af dens afdelinger.

De selskabsretlige grundsætninger fastslår, at en selskabsbestyrelse kun må varetage selskabets interesser. Det betyder, at A på grund af sin position som bestyrelsesmedlem har en pligt til at varetage tandlægekædens interesser.

Sagkyndig A er inhabil.

Case 21

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Sagen handler om en lægeklinik B drevet som et anpartsselskab.

Sagkyndig A har tidligere siddet i virksomhedens ledelse, men gør det ikke længere på tidspunktet for klagesagens behandling.

Må sagkyndig bedømme sagen?
Bestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 3, finder ikke anvendelse, fordi sagkyndig A ikke længere er ansat i ledelsen, jf. U 2001.2468 H.

Det kan her være relevant at overveje opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5. Det skal konkret vurderes, om der foreligger oplysninger egnet til at vække tvivl om den sagkyndiges upartiskhed.

Det er ikke tilstrækkeligt, at der alene lægges vægt på det tidsmæssige aspekt i det tidligere tilknytningsforhold, jf. Indenrigs- og Sundhedsministeriets udtalelse af 17. november 1997.[7]

Sagkyndig A er inhabil.

Case 22

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Sagen handler om privathospital X oprettet som et børsnoteret aktieselskab.

A ejer 58 % af virksomhedens aktier.

Må sagkyndig bedømme sagen?

FVL § 3, stk. 1, nr. 3, er anvendelig på indehavere af aktie- eller anpartsmajoriteten i et juridisk selskab. Det skyldes, at jo større aktie- eller anpartsbesiddelsen er, desto større indflydelse har man på selskabets aktiviteter og ledelse.

Hvis der er tale mindre aktie- eller anpartsposter vil det være mest nærliggende at overveje inhabilitetsreglen i FVL § 3, stk. 1, nr. 1.

Sagkyndig A er konkret inhabil.

[7] SAG 1997/1220/153-2, 97.2.1. Om inhabilitet for kommunalbestyrelsesmedlemmer, som har en generel eller ideelt betonet interesse i en bestemt sags udfald

Case 23

Styrelsen sender en klage til vurdering hos sagkyndig A. Sagen handler om privathospital X.

A sidder til daglig som bestyrelsesformand i et andet privathospital, Y. Der er på tidspunktet for sagens behandling seriøse forhandlinger mellem virksomhederne om privathospital Y's ønske om køb af privathospital X.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Inhabilitet kan efter konkret vurdering indtræde i forbindelse afgørelser overfor en juridiske persons konkurrenter, jf. U 1963.973H og FOB 1986.44.

Det er imidlertid en forudsætning for at statuere inhabilitet, at den juridiske persons interesse i sagens udfald er af en vis størrelse, jf. FOB 1987.119.

Det kan her diskuteres, om privathospitalet Y, som sagkyndig A er en del af, har en særlig interesse i den konkrete klagesags udfald.

Svaret herpå vil primært være møntet på, om sagens udfald kan have betydning for privathospital Y's forhandlingsposition. Hvis sagens udfald ikke har nogen betydning, kan der ikke statueres inhabilitet efter bestemmelsen, fordi interessen ikke er særlig.

Det bør imidlertid overvejes, om opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, finder anvendelse på det foreliggende tilfælde. Det kan for omverdenen fremstå betænkeligt, at A skal behandle klage over en virksomhed, der konkret kan blive en del af sin nuværende organisation i morgen.

Vurderingen er kompliceret, men mest taler for at erklære sagkyndig A inhabil efter FVL § 3, stk. 1, nr. 3 og 5.

7.4. Eksempler på tidligere deltagelse

Forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 4 (forkortet FVL) handler om, at en offentlig ansat ikke må deltage i behandlingen af en klage eller udføre kontrol og tilsyn, hvis vedkommende tidligere har været med til at træffe afgørelse i samme sag.

Reglen skal sikre, at borgere og virksomheder får deres sag vurderet af nye øjne, når den behandles i en højere instans. Tanken bag er, at hvis en person allerede har taget stilling til en sag, kan der være en risiko for, at vedkommende ikke er helt upartisk ved en ny vurdering.

For at reglen kan bruges, skal fire betingelser være opfyldt:

- den ansatte skal have behandlet sagen i to forskellige myndigheder
- sagen skal i det væsentlige være den samme begge steder
- den højere myndighed skal behandle sagen som klage- eller tilsynsorgan
- den ansattes dobbeltrolle skal skabe en risiko for, at vedkommende ikke kan være upartisk

Hvis en eller flere af disse betingelser ikke er opfyldte, vil inhabilitet ikke kunne statueres efter bestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 4. Det er dog i så fald relevant at overveje inhabilitet efter opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5.

Case 24

Patient A har søgt om forhåndsgodkendelse til behandling i udlandet hos region X. Regionen træffer afgørelse om afslag, og sagen bliver herefter påklaget til styrelsen.

Under klagesagens behandling beder patient A om aktindsigt i sagen hos region x. Sagsbehandler B træffer på vegne af regionen afgørelse om delvis aktindsigt. A er utilfreds med aktindsigtsafgørelsen og klager derfor til styrelsen.

B har i mellemtiden skiftet job til styrelsen. Han får som første sag at behandle klagen over regionens aktindsigtsafgørelse.

Må sagsbehandler behandle sagen?

Bestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 4 – om to-instans inhabilitet – finder ikke anvendelse i det foreliggende tilfælde. Det skyldes, at regionens afgørelse er ugyldig. Regionen må ikke træffe afgørelse om aktindsigt vedr. klagesagen, fra det øjeblik sagen er blevet påklaget til en klageinstans, fordi kompetencen nu er overgået til klageinstansen.

Klageinstansen vil reelt set fungere som "første instans" i sin behandling af aktindsigtsklagesagen, jf. FOB 2003.85.

Det kan her være relevant at overveje opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, fordi sagsbehandler A konkret har behandlet samme sag to gange. Hensynene nævnt i FVL § 3, stk. 1, nr. 4, er nemlig stadigvæk relevante i det konkrete tilfælde.

Sagsbehandler A er inhabil.

Case 25

Patient A lider af lyskebrok og er i Danmark blevet tilbudt en operation med net. Han er dog bekendt med, at flere klinikker i Tyskland tilbyder samme operation uden net.

Han kontakter privathospital Z i Danmark med ønske om at købe en ydelse bestående i udarbejdelse af en faglig udtalelse, der beskriver lighederne mellem den danske og tyske behandling. Udtalelsen bliver udfærdiget af sundhedsperson B.

A indgiver herefter en ansøgning om forhåndsgodkendelse til region X. Til ansøgningen har han bl.a. vedlagt udtalelsen.

Regionen meddeler imidlertid afslag på ansøgningen, og A klager over regionens afgørelse til styrelsen.

Styrelsen sender klagesagen til vurdering hos sagkyndig, der konkret er B fra privathospital Z.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Bestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 4, finder ikke anvendelse, fordi to-instansinhabilitet alene kommer på tale ved behandling af samme sag ved to forskellige myndigheder.

Hvis man tidligere i en privat sammenhæng har beskæftiget sig med en sag, vil forholdet i stedet skulle vurderes efter opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, jf. MAD 1999.780.

I det konkrete tilfælde har sagkyndig (sundhedsperson B) medvirket ved behandlingen af samme sag to gange.

Sagkyndig B er inhabil.

Case 26

Journalist X anmoder om aktindsigt i et dataudtræk om benamputationer. Sagsbehandler A hos styrelsen meddeler afslag på aktindsigt.

Afgørelsen bliver påklaget til ministeriet, der hjemviser sagen til fornyet behandling i styrelsen. Sagen bliver taget op til genbehandlet af samme sagsbehandler.

Må sagsbehandler behandle sagen?

FVL § 3, stk. 1, nr. 4, finder ikke anvendelse, fordi sagen er behandlet af samme sagsbehandler – to gange - ved samme myndighed. To-instansinhabilitet forudsætter behandling ved to forskellige myndigheder.

Spørgsmålet er herefter, om der kan statueres inhabilitet efter opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5.

Det klare udgangspunkt er, at der ikke foreligger inhabilitet, når dén sagsbehandler, der skal behandle en sag om remonstration eller genoptagelse, også er dén der har behandlet sagen første gang.

Sagsbehandler A er ikke inhabil.

Case 27

Styrelsen sender en klagesag om aktindsigt efter sundhedsloven til sagsbehandler A.

A har tidligere behandlet forskellige klagesager om samme patient, B.

Må sagsbehandler behandle sagen?

FVL § 3, stk. 1, nr. 4, finder ikke anvendelse, fordi sagsbehandlingen sker i samme myndighed.

Spørgsmålet er herefter, om opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, finder anvendelse på forholdet.

Det klare udgangspunkt er, at inhabilitet ikke kan statueres, alene fordi man tidligere har behandlet samme borgers sager i forskellige sammenhænge, jf. TfS 2017.391. Situationen er imidlertid en anden, hvis der er opstået et stærkt gensidigt modsætningsforhold.

Sagsbehandler A er ikke inhabil.

Case 28

Patient A har søgt om forhåndsgodkendelse til behandling i udlandet hos region X. Regionen meddeler afslag, og sagen bliver herefter påklaget til styrelsen. Sagen blev oprindeligt afgjort af sagsbehandler B hos regionen.

Sagsbehandler C, der er ansat i styrelsen, tiltræder regionens afgørelse. A er utilfreds med afgørelsen og anmoder om genoptagelse.

Genoptagelsesspørgsmålet bliver behandlet af B, der i mellemtiden har skiftet job til styrelsen.

Må sagsbehandler behandle sagen?

Bestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 4 finder anvendelse, fordi man reelt set behandler samme sag ved begge instanser.

Den omstændighed at sagsbehandler B behandler en genoptagelsessag vedr. sagsbehandler C's afgørelse kan ikke føre til et andet resultat, da sagernes problemstilling/kerne/indhold er identisk.

Sagsbehandler B er inhabil.

Case 29

Patient A har efter 15 år som fabriksarbejder på en kemifabrik udviklet symptomer på hoste, uforklarligt vægttab, træthed og blod i afføring. Han mistænker symptomerne for at være tegn på kræft, som et udredningsforløb på sygehuset senere bekræfter.

A starter en sag om anerkendelse af sygdommen som en arbejdsskade hos Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES). A bliver under sagens behandling

undersøgt af sagkyndig B. AES træffer herefter afgørelse om afslag på ansøgningen.

To dage senere bliver patienten indlagt på behandlingssted X. Indlæggelsen er uafhængig af det forudgående forløb. Patienten oplever behandlingen som utilfredsstillende og indgiver herefter en klage til styrelsen.

Klagesagen bliver sendt til vurdering hos B, der også fungerer som sagkyndig i styrelsen.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Bestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 4, finder ikke anvendelse, dels fordi der ikke er tale om behandling af samme sag, og dels fordi der heller ikke er tale om en situation, hvor styrelsen optræder som en klage- eller tilsynsmyndighed i forhold til AES.

Opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, er heller ikke anvendelig, fordi det forhold at B tidligere har undersøgt patienten ikke uden videre kan føre til inhabilitet. Det må her kræves, at der foreligger andre oplysninger, der objektivt kan begrunde en rimelig tvivl om upartiskhed.

B's undersøgelse i AES' regi indgår ikke i klagesagen vedr. behandlingssted X, og B's opgave består heller ikke i at kontrollere rigtigheden af sine egne undersøgelser, jf. princippet i FOB 1996.203 og Ankestyrelsens principafgørelse P-26-96.

Sagkyndig B er ikke inhabil.

Case 30

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Sagen handler om en afgørelse truffet af region X.

A arbejder til daglig i samme region, hvor han har til opgave at undersøge mulighederne for at anvende den seneste teknologi i patientbehandling.

Må sagkyndig bedømme sagen?

At man både arbejder ved under- og overinstansen kan rejse spørgsmål om inhabilitet.

Hovedreglen er imidlertid, at ansættelse hos både under- og overinstansen ikke uden videre føre til inhabilitet.

Statuering af inhabilitet kræver, at der foreligger konkrete omstændigheder, der på rimelig vis kan skabe tvivl om ens upartiskhed, fx på grund af et tilkendegivet loyalitetsforhold mv., jf. U 1980.131 H, U 1999.828 H, U 2005.1666 Ø, U 2012.3522 H, U 2014.2783 H og U 2021.3983 H.

I det foreliggende tilfælde eksisterer der ingen oplysninger, der konkret og objektivt kan rejse tvivl om sagkyndig A's upartiskhed. Sagkyndig A har ikke haft nogen direkte eller indirekte tilknytning til sagen.

Sagkyndig A er ikke inhabil.

Case 31

Styrelsen sender en klagesag til behandling hos sagsbehandler A.

Sagen handler om en afgørelse vedr. behandling i udlandet truffet af kontor Y i region X.

A har ved siden af sit job i styrelsen også et job i kontoret Z i region X, hvor han håndterer patienters erstatningskrav.

Må sagsbehandler behandle sagen?

FVL § 3, stk. 1, nr. 4, finder ikke anvendelse, dels fordi sagsbehandler ikke behandler den samme sag, og dels fordi ansættelse hos både under- og overinstansen ikke uden videre kan føre til inhabilitet.

Det kan overvejes, om opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, finder anvendelse.

I det foreliggende tilfælde er afgørelsen truffet af et andet kontor og vedr. et andet sagsområde, som sagsbehandler A ikke har noget at gøre med. Det forhold at man har eller har haft et tilknytningsforhold til underinstansen kan ikke uden videre føre til inhabilitet, jf. princippet i U 1999.828H, U 2014.2783 H og U 2021.3983 H.

Sagsbehandler A er ikke inhabil.

Case 32

Regionerne har over en længere periode fået sine afgørelser om aktindsigt efter sundhedsloven hjemvist af styrelsen.

Det har ført til en offentlig debat om borgernes retssikkerhed. Folketinget har derfor vedtaget en lov om etablering af en observatør-ordning på området for en 2-årig periode.

Loven bestemmer, at ressortministeriet udpeger en sagsbehandler i styrelsen til at observere regionernes sagsbehandling og deltage i dens møder om aktindsigt efter sundhedsloven. A, der er udpeget til opgaven, skal ikke deltage i sagsbehandlingen, men alene observere og holde sig orienteret.

Der er nu gået 2 år, og A er nu vendt tilbage til sine oprindelige arbejdsopgaver i styrelsen.

A's første klagesag handler om aktindsigt efter sundhedsloven. A husker sagen, fordi han observerede sagens behandling i region X.

Må sagsbehandler behandle sagen?

FVL § 3, stk. 1, nr. 4, forudsætter, at man har medvirket ved sagens behandling ved begge instanser. Spørgsmålet er derfor, om man kan siges at have deltaget i sagsbehandlingen, når man kun har observeret den i første instansen.

Folketingets Ombudsmand har i FOB 1977.542 anført, at den blotte observatørstatus ikke kan føre til inhabilitet. Det skyldes, at man ikke kan siges at have deltaget i sagsbehandlingen.

Situationen er imidlertid en anden, hvis man med sin observatørstatus klart giver udtryk for, hvordan sagen – ved underinstansen – bør løses. I dette tilfælde kan inhabilitet blive statueret efter nr. 4 (vejledning af underinstans) eller nr. 5 (risiko for klar forudindtagethed).

I det foreliggende tilfælde har sagsbehandler A hverken deltaget i underinstansens sagsbehandling eller fortalt, hvordan sagen bør håndteres.

Sagsbehandler A er ikke inhabil.

Case 33

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A.

Sagen handler om behandling foretaget på afdeling X på behandlingssted Y.

A er til daglig cheflæge på afdeling X på behandlingssted Y. Han har ikke deltaget i den konkrete behandling, men han har det overordnede ansvar for afdelingen.

Må sagkyndig bedømme sagen?

FVL § 3, stk. 1, nr. 4, finder ikke anvendelse, fordi sagkyndig A ikke har deltaget i behandlingen.

Det er her relevant at overveje, om opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, konkret kan finde anvendelse.

Udgangspunktet er, at ens tilknytning til underinstansen ikke uden videre fører til inhabilitet ved klage- og tilsynsorganet. Der må kræves konkrete holdepunkter for at rejse tvivl om mulig inhabilitet.

Dette vil fx være tilfældet, hvis man er leder af underinstansen og dermed har det overordnet ansvar for de beslutninger, som underinstansen træffer, jf. FOB 1974.262.

I det foreliggende tilfælde er sagkyndig A daglig leder af afdelingen. Det betyder, at A er ansvarlig for afdelingens samtlige forhold, herunder behandling foretaget af sine underordnede. Hvad en underordnet medarbejder foretager sig på afdelingen, er A – som cheflæge – i sidste ende ansvarlig for.

Der foreligger derfor omstændigheder, der er egnede til at vække tvivl om A's fuldstændige upartiskhed.

Sagkyndig A er inhabil.

Case 34

Patient A får amputeret sit venstre ben under en indlæggelse på behandlingssted X. Amputationen har haft store konsekvenser for A, og der

bliver derfor rettet et erstatningskrav mod region Y, der har det overordnede ansvar.

Region Y anerkender ansvaret og udbetaler en erstatning, som A er stærkt utilfreds med. Sagen bliver indbragt for domstol Z, der beder sagkyndig B om at vurdere behandlingsforløbet efter specialistreglen.

Sideløbende hermed har A også indgivet en klage over behandlingsforløbet til styrelsen. Sagen bliver ved ren tilfældighed sendt til vurdering hos sagkyndig B, der skal vurdere, om behandlingen har levet op til den sundhedsfaglige norm på området.

Må sagkyndig bedømme sagen?

FVL § 3, stk. 1, nr. 4, forhindrer ikke, at en person, der har beskæftiget sig med en sag i forbindelse med udførelse af et offentligt hverv/funktion, på ny beskæftiger sig med sagen i forbindelse med varetagelsen af et andet offentligt hverv/funktion.

Det skyldes, at der normalt ikke vil foreligge konflikt mellem de hensyn, der skal varetages i de forskellige egenskaber. Det gælder også, selvom man kan have en tilbøjelighed til at anskue sagen på samme måde.

Der kan dog være grundlag for at statuere inhabilitet efter opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, hvis man i særlig grad har identificeret sig med den tidligere sagsbehandling eller afgørelse.

Derudover kan der i lovgivningen være lagt op, at en sags behandling skal ske i et "lukket miljø" for derved at undgå evt. interessekonflikter.

Det kræver således særlige holdepunkter for at statuere inhabilitet pga. udførelsen af flere uafhængige hverv.

I det foreliggende tilfælde varetager sagkyndig A to forskellige hverv med forskellige egenskaber, selvom der er tale om samme sag/sagskompleks.

- Domstolssagen tager udgangspunkt i specialistreglen (altså om en erfaren specialist ville have behandlet patienten på en anden måde).

- Behandlingsklagesagen handler om den sundhedsfaglige norm (altså om behandlingen lever op til, hvad man kan forvente af en god, fagligt forsvarlig behandling).

- Vurderingen i den ene sag bør ikke have indflydelse på den anden sag, fordi hvervene forfølger forskellige interesser. Det betyder, at man ikke skal kontrollere rigtigheden af sin tidligere vurdering.

- At et behandlingssted vurderes til ikke at have overholdt specialistreglen er ikke ensbetydende med, at behandlingen ikke har været sundhedsfaglig forsvarlig, og omvendt.

Det afgørende er således at sikre sig, at man ikke identificerer sig med den tidligere sagsbehandling eller afgørelse og derved "forurener" sagsbehandlingen i den anden sag.

Sagkyndig A er som udgangspunkt ikke inhabil.

Case 35

Mediet A har afsløret, at behandlingssted X udskriver antibiotika til indlagte patienter, selvom der ikke er indikation for det. Mediet omtaler et konkret tilfælde, hvor en patient – indlagt pga. træthed og manglende overskud – fik ordineret antibiotika.

Under en nyhedsudsendelse bliver overlæge A interviewet om sagen. A udtaler sig generelt og forklarer, hvordan praksis/retningslinjerne normalt plejer at være for ordination af antibiotika. Han udtaler sig ikke om det konkrete tilfælde, som mediet har omtalt i sin pressedækning.

To måneder senere sender styrelsen den konkrete sag, som mediet har omtalt i pressedækningen, til vurdering hos A.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Udgangspunktet er, at en offentlig ansat godt må udtale sig offentligt om en sag, så længe udtalelserne ikke er vurderende eller får karakter af en konkret stillingtagen (afgørelse), jf. JM 1993-523-10.

Det er derfor i orden, at man fremkommer med generelle bemærkninger om regler eller praksis på et område. Hvis udtalelsen bliver subsumerende i forhold til en konkret sag, vil der være tale om inhabilitet efter opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5.

I det konkrete tilfælde udtaler sagkyndig A sig generelt og overordnet i forhold til problemstillingen. Han fortæller, hvad der normalt gælder på området, uden dog konkret at tage stilling til, om ordinationen – idet konkrete tilfælde - var i orden.

Sagkyndig A er ikke inhabil.

Case 36

Medarbejder A hos region X skal træffe afgørelse om retten til gratis sygehusbehandling. A synes, at sagen er svær at løse. Han beslutter sig for at ringe til styrelsen.

A bliver omstillet til sagsbehandler B, der bliver sat ind i sagens problemstilling. B svarer herefter, at patienten ikke har ret til gratis sygehusbehandling, fordi behandlingsstedet har udleveret et oplysningsskema med info om betalingskravet.

Sagen bliver senere påklaget til styrelsen, hvor B bliver bedt om at behandle klagesagen.

Må sagsbehandler behandle sagen?

Om der foreligger inhabilitet efter FVL § 3, stk. 1, nr. 4, afhænger af vejledningens karakter.

Hvis man giver en generel, abstrakt og praksis-funderet rådgivning, taler dette imod at statuere inhabilitet. Det skyldes, at man ikke kan sige at have deltaget i førsteinstansens afgørelse.

Det modsatte gør sig gældende, hvis man foretager en konkret stillingtagen/vurdering og herved tilkendegiver sin opfattelse om sagens løsning, jf. FOB 1998.364.

I det konkrete tilfælde deltager sagsbehandler B reelt set i førsteinstansens sagsbehandling, fordi han konkret vurderer spørgsmålet om betaling med afsæt i de fremlagte oplysninger. Den vurdering, som A selv skal lave, bliver i virkeligheden lavet af B.

Sagsbehandler B er inhabil.

7.5. Eksempler på øvrige forhold

Forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 5 (forkortet FVL) er en opsamlingsbestemmelse, der er relevant at overveje, når:

- et forhold ikke direkte er omfattet af kategorierne opregnet i FVL § 3, stk. 1, nr. 1-4, men hvor de samme hensyn stadig er vigtige at tage højde for.
- der er særlige forhold, som kan skabe tvivl om, hvorvidt en ansat kan være neutral og upartisk i behandlingen af sagen.

Case 37

Styrelsen sender en klagesag til behandling hos sagsbehandler A. Sagen handler om aktindsigt efter sundhedsloven.

A synes, at aktindsigt efter sundhedsloven er meget spændende. Derfor har han oprettet en hjemmeside, hvor han har skrevet flere artikler om retstilstanden på området.

Må sagsbehandler behandle sagen?

Udgangspunktet er, at et fagligt forfatterskab ikke fører til inhabilitet efter opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, når det består i at beskrive retstilstanden på et område med afsæt i lovbestemmelser, forarbejder og praksis, jf. U 2015.3783 Ø.

Dette udgangspunkt fraviges dog i de særlige situationer, hvor opfattelsen af en konkret problemstilling går langt videre end blot at beskrive retstilstanden. Det kan fx være tilfældet, hvis opfattelsen beskriver, hvordan et spørgsmål, der endnu ikke er afklaret i praksis, skal afgøres, jf. U 2014.2898 H.

I det foreliggende tilfælde vil sagsbehandler A ikke være inhabil i forhold til klagesagen, medmindre hans faglige forfatterskab konkret har taget stilling til et endnu ikke-afklaret spørgsmål, der nu er under behandling i den konkrete klagesag.

Sagsbehandler A er ikke inhabil.

Case 38

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Sagen handler om en klage fra patient B over behandlingssted X.

A bliver opmærksom på, at B er ægtefælle til C, som A har en affære med.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Relationen mellem sagkyndig A og C er af intim karakter og egnet til at vække tvivl om A's upartiskhed i klagesagen vedr. C, jf. FVL § 3, stk. 1. nr. 5.

Dette resultat kom Østre Landsret frem til U 1999.689 Ø. Sagen handlede om, hvorvidt en udvalgsformand kunne medvirke ved behandlingen af en sag vedrørende en mand, hvis hustru formanden havde en affære med. Landsretten statuerede inhabilitet i sagen.

Sagkyndig A er inhabil.

Case 39

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Sagen handler om en klage fra patient B over behandlingssted X.

A og B kender hinanden, fordi de tidligere har haft et intimt forhold uden at være samlevende.

Må sagkyndig bedømme sagen?

FVL § 3, stk. 1, nr. 5, omfatter, at personer, der har en tæt personlig relation, som f.eks. et kæresteforhold uden at bo sammen eller være gift, som udgangspunkt kan blive vurderet som inhabile i en sag.

Hvis den intime relation er ophørt, når sagen behandles, vil det afhænge af en konkret vurdering, om personen stadig kan betragtes som inhabil. Her ser man blandt andet på, om relationen har udviklet sig til et tæt venskab eller et modsætningsforhold. Er dette ikke tilfældet, kan der også ses på, hvor længe siden den intime relation sluttede.

Jo længere tid der er gået, desto mindre sandsynligt er det, at det vil føre til inhabilitet.

Sagkyndig A er som udgangspunkt inhabil, hvis relationen stadig er "ny", og det vil under alle omstændigheder være mest hensigtsmæssigt, at A ikke vurderer sagen.

Case 40

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Sagen handler om indklaget B's behandling på behandlingssted X.

A og B kender hinanden fra studietiden. De hilser på hinanden, når de mødes i det lokale supermarked og under større faglige konferencer.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Et venskabsforhold kan efter omstændighederne føre til inhabilitet efter opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5.

Det kræver imidlertid, at venskabet er nært og karakteriseret ved en betydelig forbundethed og gensidig hengivenhed.

Kollegiale venskaber eller almindelige samt nære bekendtskaber er derimod ikke tilstrækkeligt.

Det forhold at man kender hinanden fra studiet og nogle gange møder hinanden i større eller private sammenhænge er ikke tilstrækkeligt til at statuere inhabilitet, jf. i U 1996.1544 Ø, U 2011.87 Ø og U 2013.2867 V.

Sagkyndig A er ikke inhabil.

Case 41

Styrelsen sender en klagesag om uberettiget opslag i elektronisk journal til sagsbehandler A.

Klagen er indgivet af musiker B, som A er ven med på Facebook. A kender ikke B personligt, men han har rost hans musik i en Facebook-besked og fået svar tilbage.

Må sagsbehandler behandle sagen?

Et Facebook-venskab kan som udgangspunkt ikke føre til inhabilitet efter opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, medmindre der er tale om et tæt, forbundet og reelt venskab.

Et Facebook-venskab er ikke altid udtryk for et ægte venskab. Der skal foreligge særlige holdepunkter for at bringe denne relation under bestemmelsens anvendelsesområde, jf. U 2016.149 H.

Sagsbehandler A er ikke inhabil.

Case 42

Efter et utilfredsstillende forløb på behandlingssted X klager patient A over behandlingen til styrelsen.

Patienten er repræsenteret af sin tante B, der er læge med speciale i almen medicin.

Det hører til historien, at B overvejer at indtræde som interessent i lægepraksis Z ejet af interessenterne C og D.

Styrelsen sender klagesagen til vurdering hos sagkyndig E, der socialt er venner med C og D. E har ingen økonomisk eller erhvervsmæssig tilknytning til lægeklinikken Z ejet af sine to venner, C og D.

Må sagkyndig bedømme sagen?

En anvendelse af FVL § 3, stk. 1, nr. 5, kræver, at der foreligger konkrete omstændigheder, der objektivt set kan rejse tvivl om den offentlig ansattes upartiskhed.

Der findes intet venskab mellem sagkyndig E på den ene side og tante B og/eller patient A på den anden side.

A har heller ingen økonomisk eller erhvervsmæssig interesse i lægeklinikken. Relationen mellem E og B består alene i interessenterne C og D, som B – muligvis i fremtiden – kan blive medinteressent til.

Landsretten har i TfK 2000.471 Ø taget stilling til en lignende problemstilling og afgjort, at en sådan situation ikke var tilstrækkelig til at føre til inhabilitet

Sagkyndig E er ikke inhabil.

Case 43

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A, der handler som sin nabo-datter B's behandling på behandlingssted X.

A og B har en fin relation, men det samme kan ikke siges om forholdet til hendes far, nabo C.

Der har over en årrække været en længerevarende uenighed mellem A og C om placering af skellet mellem deres ejendomme. Det har ført til flere provokationer, hvor de har råbt ukvemsord, smidt affald på hinandens grunde og anmeldt hinanden til politiet. For to uger siden vandt A en sag om skellet mod C ved byretten.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Naboskab kan ikke – isoleret set – føre til inhabilitet, medmindre det har karakter af et nært venskab eller hvis der eksisterer en betydelig stridighed imellem parterne.

Konstaterbart uvenskab kan begrunde inhabilitet efter FVL § 3, stk. 1, nr. 5, men det kræver, at uvenskabet skal være et stærkt gensidigt modsætningsforhold.

I det foreliggende tilfælde er der tale om en længerevarende konflikt mellem sagkyndig A og nabo C. Bølgerne har været høje, og retsvæsenet har været involveret i deres stridigheder.

Selvom A har en fin relation til nabo-datter B, må det under de foreliggende omstændigheder skønnes mest hensigtsmæssigt, at A ikke deltager i sagsbehandlingen, jf. FOB 2008.352.

Sagkyndig A er inhabil.

Case 44

Styrelsen sender en klagesag til behandling hos sagsbehandler A. Sagen er indgivet af patient B, der er en flittig klager.

A har tidligere behandlet mange klagesager fra B, og B er altid vendt tilbage med kritiske udtalelser om A's sagsbehandling og endda klaget til A's chef.

Må sagsbehandler behandle sagen?

Konstaterbart uvenskab kan være omfattet af opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, hvis der foreligger et gensidigt modsætningsforhold af betydelig karakter.

Det er imidlertid ikke tilstrækkeligt, at en part i en sag selv hævder, at der består et personligt modsætningsforhold, hvis det ikke kan lægges til grund, at den offentlig ansatte også har et modsætningsforhold til parten, jf. FOB 2013-8. For ellers ville en sagspart altid kunne få en ny sagsbehandler på denne måde.

Det betyder, at den omstændighed, at en part har været kritisk, grov og endda truende overfor en offentlig ansat ikke uden videre kan føre til inhabilitet hos sidstnævnte, hvis modsætningsforholdet ikke er gensidigt, jf. principperne i U 2004.1460 H, ombudsmandssag med j.nr. 2000-0520-009 og FOB 1992.222.

Det afgørende er således, at den offentlig ansatte ikke må have så stærke positive eller negative følelser overfor den eller de, der påvirkes af afgørelsen, at man kan frygte, at den offentlig ansatte ikke vil handle neutralt.

I det forliggende tilfælde har vi ingen oplysninger om et gensidigt modsætningsforhold, eller at sagsbehandler A har stærke negative følelser overfor klager B. At B tidligere har kritiseret A kan ikke føre til inhabilitet.

Sagsbehandler A er ikke inhabil.

Case 45

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Patient B klager over indklaget C's behandling på behandlingssted X.

A og C kender hinanden, da de begge er eksperter inden for det medicinske speciale ortopædkirurgi. De er dog fagligt set ofte uenige, og de har flere gange skrevet akademiske artikler om hinandens forskning. I disse artikler bliver der ofte påpeget fejl og misforståelser hos hinanden.

Må sagkyndig bedømme sagen?

En faglig/videnskabelig/professionel uoverensstemmelse kan ikke – isoleret set – føre til inhabilitet efter FVL § 3, stk. 1, nr. 5. Dette er også tilfældet,

selvom uenigheden er ledsaget af et betydeligt personligt engagement, jf. FOB 1990.583 R-6 og FOB 2013-8.

Professionel uenighed kan dog gå hen og blive personlig i en sådan grad, at opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, bliver relevant.

Det er fx relevant, hvis den faglige uenighed har ført til et alvorligt uvenskab eller har fået karakter af en stærk negativ vurdering af modpartens moral eller videnskabelig redelighed.

I det foreliggende tilfælde er der tale om et fagligt/videnskabeligt modsætningsforhold. Det er almindeligt, at forskere evaluerer, kommenterer og kritiserer hinandens faglige påstande. Der findes ingen oplysninger om, at relationen mellem sagkyndig A og indklaget B er præget af et stærkt uvenskab eller at de har beskyldt hinanden for at fuske eller være elendige.

Sagkyndig A er ikke inhabil.

Case 46

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A. Klagesagens patient, B, er en kendt folketingspolitiker fra partiet X.

A har et anstrengt forhold til politikeren, og på de sociale medier har han flere gange liket og kommenteret kritiske – og til tider grove - opslag om partiet og den konkrete politiker.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Et politisk modsætningsforhold kan ikke isoleret set føre til inhabilitet efter opsamlingsbestemmelsen, jf. U 2014.760 Ø, U 2019.524 V og FOB 2010 20-4.

Udgangspunktet fraviges dog i det tilfælde, hvor en meningstilkendegivelse er forbundet med et så betydeligt personligt engagement, at der bliver tale om et personligt modsætningsforhold.

I U 2022.854 Ø blev der rejst tvivl om en dommers upartiskhed pga. dennes adfærd på Facebook. Dommeren havde afgivet flere likes og kommentarer, der kunne efterlade det indtryk, at vedkommende ikke havde noget til overs for partiet og den konkrete politiker.

Om sagkyndig A er inhabil kommer an på, om hans adfærd på de sociale medier rejser tvivl om upartiskhed hos vedkommende. Det kan fx være tilfældet, hvis man angriber politikerens integritet, ære og sindstilstand.

Sagkyndig A er inhabil.

Case 47

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A.
Klagesagen handler om en ankeloperation, der har ført til, at patient B ikke længere kan gå uden at halte. B har til sin klage indsendt en videooptagelse af sin gang i sit hjem.

A ser optagelsen og bemærker en række Brøndby fodboldtrøjer, flyvers og flag hængende på væggen. Han går ikke selv op i fodbold, men hans tætte venner er FCK-fans og stærke modstander af Brøndby boldklub.

Må sagkyndig bedømme sagen?

FVL § 3, stk. 1, nr. 5, kan finde anvendelse, hvis man har et gensidigt modsætningsforhold til nogen. Det er en betingelse, at man selv har et direkte modsætningsforhold til den eller de personer, hvis sag der er tale om at behandle.

Selvom man ikke kan udelukke en vis påvirkningsrisiko af fx en nær relation til personer eller miljøer, som har et stærkt negativt forhold til personer, hvis sag der er tale om at behandle, vil dette ikke isoleret set være tilstrækkeligt til at statuere inhabilitet.

I det foreliggende tilfælde har sagkyndig A intet modsætningsforhold til patient B eller hans relation til Brøndby boldklub.

Sagkyndig A er ikke inhabil.

Case 48

Styrelsen sender en klagesag til behandling hos sagsbehandler A. Klagen er indgivet af patient B, der er folketingspolitiker fra partiet X.

A er selv medlem af partiet X. A og B er dog ikke venner og har aldrig hilst på hinanden.

Må sagsbehandler behandle sagen?

Den omstændighed at en offentlig ansat og en sagspart har tilknytning til samme politiske parti kan ikke – isoleret set – føre til inhabilitet, når personerne ikke i øvrigt har nogen særlig relation til hinanden, jf. U 2014.760 Ø.

Omvendt vil et politisk modsætningsforhold heller ikke føre til inhabilitet, medmindre modsætningsforholdet får karakter af stærkt uvenskab eller lignende.

I det foreliggende tilfælde har sagkyndig A og patient B alene det til fælles, at de deler samme politiske parti. Dette forhold er ikke tilstrækkeligt til at rejse tvivl om A's upartiskhed.

Sagsbehandler A er ikke inhabil.

Case 49

Styrelsen sender en klagesag til vurdering hos sagkyndig A.

Klagen er indgivet af patient B, der er flygtning fra land X. Patienten har klaget over indklaget C, der også er flygtning fra det samme land, X.

Der eksisterer i landet X to befolkningsgrupper, der over årrække har været i en væbnet konflikt. B kommer fra befolkningsgruppe Z, mens C er fra befolkningsgruppe Y.

A var for 5 år siden udsendt af lægeorganisation D til land X for at udøve humanitær hjælp til sårede borgere. Han var udstationeret dér i 6 måneder, hvor han primært havde kontakt med skadelidte borgere fra befolkningsgruppen Z.

Må sagkyndig bedømme sagen?

Spørgsmålet er, om sagkyndig A's kontakt med befolkningsgruppe Z under opholdet kan rejse tvivl om dennes upartiskhed i forbindelse med vurdering af indklaget C's behandling.

Udgangspunktet er, at en professionel tilknytning til en befolkningsgruppe ikke kan begrunde inhabilitet efter opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, jf. U 2006.1831 H hvor Højesteret ikke fandt grundlag for at statuere inhabilitet for en dommer, der tidligere havde været international dommer i Kosovo-konflikten.

I det foreliggende tilfælde har sagkyndig A's kontakt med befolkningsgruppe Z udelukkende været af professionel karakter og bestået i at behandle syge og sårede borgere. Der er ingen oplysninger om, at sagkyndig A har et negativt syn på befolkningsgruppe Y eller er fremkommet med forudindtagende holdninger, der objektivt set kan rejse tvivl om A's upartiskhed under sagens behandling.

Sagkyndig A er ikke inhabil.

Case 50

Styrelsen og lægeklinik X har indgået et fagligt samarbejde, hvor man har udlånt medarbejdere fra styrelsen til lægeklinikken for at observere, hvordan en hverdag i almenpraksis normalt ser ud.

Observationerne skal bruges til at få en større forståelse for de udfordringer, der kan opstå, når jura og lægefaglig behandling skal interagere.

Der er nedsat en styregruppe med en ligelig fordeling af udvalgte medarbejdere fra lægeklinikken og styrelsen. Der afholdes styregruppe-møde hver anden uge.

Sagsbehandler A – fra styrelsen – nævner under et møde, at han ikke deltager i næste uges møde, fordi han skal holde fødselsdag. Gruppen falder herefter i snak om fødselsdagen, og A bemærker, at han skal leje et lokale med plads til 25 personer ifm. fødselsdagen.

Gruppemedlemmet B, der er direktør i lægeklinikken, tilbyder her A at låne lægeklinikkens mødelokale med plads til 50 personer. A takker imod tilbuddet.

3 uger efter fødselsdagen sender styrelsen en klagesag til behandling hos A. Der er konkret klaget over behandling udført i lægeklinik X.

Må sagsbehandler behandle sagen?

Om sagkyndig A er inhabil afhænger af, om lånet af lægeklinikkens mødelokale er udtryk for uberettiget gavemodtagelse.

Folketingets Ombudsmand har i FOB 2019-13 anført, at en borgmester var inhabil i forhold til enhver sag om et privatfirma, der konkret havde stillet lokale gratis til rådighed for borgermesteren ifm. fejring af en fødselsdag.

Hvis man har modtaget en gave, der er berettiget og indenfor rammerne for gavemodtagelse, vil man ikke være inhabil overfor gavegiveren.

Da sagkyndig A har taget imod en uberettiget gave, vil han derfor være inhabil efter opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5.

Det skyldes, at der konkret er risiko for, at A vil lade sig påvirke af usaglige hensyn. Det har også betydning, at der tidsmæssigt ikke er gået så lang tid fra gavemodtagelsen til tidspunktet for sagens behandling.

Sagsbehandler A er inhabil.

Case 51

Styrelsen sender en klagesag til behandling hos sagsbehandler A. Klagen er indgivet af patient B, der er datter af A's sektionsleder, C.

Må sagsbehandler behandle sagen?

Udgangspunktet er, at hvis den overordnede er inhabil, vil de underordnede også være inhabile efter FVL § 3, stk. 1, nr. 5. Dette er særlig tilfældet, hvis den overordnede selv ville være inhabil efter FVL § 3, stk. 1, nr. 1.

De underordnede står i et afhængighedsforhold til deres overordnede, og denne relation kan derfor bevæge dem til at træffe en positiv afgørelse for at opnå eller bevare et godt forhold til denne, jf. FOB 2014-33.

Hvis der er tale om et tilfælde, hvor den overordnede er inhabil, men dog ikke har en særlig stærk interesse i sagen, kan det ikke afvises, at de underordnede stadig kan behandle sagen.

I det foreliggende tilfælde er sektionsleder C inhabil, fordi klagesagen handler om vedkommende datters behandling. C ville ikke selv kunne behandle en sådan sag, og vedkommende må også siges at have en stærk interesse i sagens udfald.

Da sagsbehandler A er C's underordnet, kan der ikke ses bort fra en generel og abstrakt risiko for, at A kan føle sig "tvunget" til at få sagen afsluttet med et bestemt udfald til gunst for lederen.

I et sådant tilfælde skal sagen behandles af en overordnet eller sideordnet medarbejder i forhold til C.

Sagsbehandler A er inhabil.

Case 52

Styrelsen sender en klagesag til behandling hos sektionsleder A. Klagen er indgivet af patient B, der også arbejder i styrelsen og konkret er underordnet i forhold til A.

Må sektionsleder behandle sagen?

Udgangspunktet er, at en leder ikke som følge af arbejdsfællesskabet er afskåret fra at træffe beslutninger om den underordnede vedrørende ansættelses- og arbejdsforhold.

Situationen er imidlertid en anden, hvis der er tale om en beslutning, der ikke har sammenhæng med lederens almindelige ledelsesbeføjelser. Det kan fx være tilfældet, når der skal træffes afgørelse efter retsregler, som myndigheden er sat til at varetage.

Om forholdet kan føre til inhabilitet efter opsamlingsbestemmelsen i FVL § 3, stk. 1, nr. 5, afhænger af, om arbejdsrelationen mellem den overordnede og underordnede er så nær, at der ud fra en abstrakt og generel risikovurdering er grund til at frygte, at relationen vil påvirke sagsbehandlingen.

Jo mere indgribende afgørelsen er for den underordnede, desto mere taler det for at statuere inhabilitet. Se i den forbindelse Rigsadvokatens årsberetninger 2001, s. 81 og 2002, s. 237.

Hvis arbejdsrelationen – efter en konkret vurdering – giver anledning til at frygte risiko for partiskhed hos den overordnede, skal sagen behandles af en overordnet eller sideordnet medarbejder i forhold til lederen.

Det vil i det forliggende tilfælde være mest hensigtsmæssigt, at sagen bliver behandlet af en anden sektionsleder – eller medarbejdere under denne - der ikke har nogen instruktionsbeføjelser overfor patient B.

Sektionsleder A er inhabil.